

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: I Kž 450/2020-5

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u vijeću sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda Žarka Dundovića, kao predsjednika vijeća, te Vesne Vrbetić, Dražena Tripala, Ratka Ščekića i dr. sc. Marina Mrčele, kao članova vijeća, uz sudjelovanje više sudske savjetnice - specijaliste Marijane Kutnjak Čaleta, kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv opt. J. M., zbog kaznenog djela iz čl. 91. toč. 4. Kaznenog zakona ("Narodne novine" br. 110/97., 27/98., 50/00. Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 129/00., 51/01., 111/03. i 190/03. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske – dalje u tekstu: KZ/97.), odlučujući o žalbi optuženika podnesenoj protiv presude Županijskog suda u Velikoj Gorici od 4. lipnja 2020. br. K-10/2014, u sjednici održanoj 27. studenog 2020.,

p r e s u d i o j e

Odbija se kao neosnovana žalba opt. J. M. i potvrđuje prvostupanjska presuda.

Obrazloženje

Županijski sud u Velikoj Gorici presudom od 4. lipnja 2020. br. K-10/2014 je na temelju čl. 508. st. 5. Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“ broj 152/08., 76/09., 80/11., 121/11., 91/12. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17. i 126/19. – dalje u tekstu: ZKP/08.) u cijelosti stavio izvan snage pravomoćnu presudu Županijskog suda u Velikoj Gorici br. K-27/2004 od 16. siječnja 2006. na temelju izmijenjene optužnice i presudio da je opt. J. M. kriv zbog kaznenog djela protiv života i tijela, teškog ubojstva iz čl. 91. toč. 4. KZ/97. i na temelju istog zakonskog propisa osudio ga na kaznu dugotrajnog zatvora u trajanju od 25 godina, u koju mu je na temelju čl. 63. st. 1. KZ/97. uračunao vrijeme provedeno u zadržavanju i istražnom zatvoru od 2. lipnja 2004. do 24. srpnja 2007. i od 3. rujna 2014. do 27. veljače 2015., kao i vrijeme provedeno na izdržavanju kazne od 25. srpnja 2007. do 2. rujna 2014.

Na temelju čl. 148. st. 6. ZKP/08. opt. J. M. je oslobođen dužnosti naknade troškova kaznenog postupka iz čl. 145. st. 2. toč. 1. do 6. ZKP/08. te nagrade i nužnih izdataka branitelja po službenoj dužnosti, dok je na temelju čl. 145. st. 2. toč. 8. ZKP/08. dužan podmiriti troškove oštećenika zastupanih po punomoćniku B. P. u iznosu koji će biti naknadno utvrđen posebnim rješenjem.

Protiv te presude žali se optuženik po braniteljici J. M., odvjetnici iz V. G. i osobno (dva podneska) iz svih žalbenih osnova s prijedlogom da se pobijana presuda preinači i optuženika oslobodi od optužbe ili podredno ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovni postupak.

Odgovor na žalbu nije podnesen.

Na temelju čl. 474. st. 1. ZKP/08. spis je prije dostave sucu izvjestitelju, dostavljen Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.

Žalba nije osnovana.

Žaleći se zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 1. toč. 11. ZKP/08. optuženik navodi da o odlučnim činjenicama postoji proturječje između onoga što se navodi u razlozima presude i stvarnog sadržaja isprava i iskaza. Navedenu povredu obrazlaže odsustvom dokaza u pogledu motiva optuženika na počinjenje djela, jer da iz provedenih dokaza ne proizlazi da bi optuženik taj motiv imao, a iz teke koja nije evidentirana pri pretrazi kuće oštećenika, kako se tvrdi u žalbi, mogle su se utvrditi dužnici oštećenika koji su mogli imati isti motiv za kojeg se tvrdi da ga je imao optuženik.

Protivno žalbenim navodima navedena postupovna povreda nije ostvarena niti optuženik u stvari obrazlaže u čemu se ona sastoji, a negiranje utvrđenja prvostupanjskog suda o motivu optuženika na počinjenje djela je u stvari žalba zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja.

Istu povredu nalazi i u tvrdnji da iz provedenih dokaza ne proizlazi utvrđenje da bi optuženik ubio oštećenika sa nepoznatim oružjem u vozilu marke F. U. i da je tim vozilom mrtvo tijelo odveo u vinograd, što je također žalba zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, o čemu će više biti riječi kod obrazlaganja tog žalbenog osnova.

Daljnju postupovnu povredu iz čl. 468. st. 2. ZKP/08. optuženik nalazi u temeljenju pobijane presude na nezakonitim dokazima, čime je, po stavu žalbe, teško povrijeđeno pravo optuženika na pravično suđenje zajamčeno Ustavom i Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Radi se o dokazima do kojih je policija došla na temelju iznuđenog, navodnog, priznanja optuženika, a što je sankcionirano presudom ESLJP *Mader protiv Hrvatske*, koji dokazi su tzv. plodovi otrovane voćke.

U odnosu na dokaze za koje se u žalbi optuženika tvrdi da su plodovi otrovane voćke potrebno je istaknuti da je o njima već odlučeno rješenjem Županijskog suda u Velikoj Gorici od 7. travnja 2017. br. K-10/2014, koje rješenje je potvrđeno rješenjem Vrhovnog suda Republike Hrvatske od 17. svibnja 2018. br. I Kž-200/2018, kojim je odbijeno izdvajanje tih dokaza iz spisa, jer se ne radi o nezakonitim dokazima.

Navedenim rješenjem je ponovo odbijen prijedlog za izdvajanje iz spisa izvješća Odjela općeg kriminaliteta od 4. lipnja 2004. sa lista br. 12 i 13 spisa. Odlučivanje o tom dokazu je bilo nepotrebno, jer je o njemu već ranije odlučeno rješenjem Županijskog suda u

Velikoj Gorici od 2. lipnja 2015. br. K-10/2014 koje je preinačeno rješenjem Vrhovnog suda Republike Hrvatske od 3. studenog 2015. br. I KŽ-383/15.

Potrebno je ponoviti da se radi o izvješću sastavljenom u povodu "obrazloženja o uzrocima kašnjenja odnosno nemogućnosti privođenja u zakonom predviđenom roku uz kaznenu prijavu J. M. u Istražni odjel Županijskog suda u Zagrebu" odnosno navedeno izvješće sadrži tijek i vrstu poduzetih izvida i nije dokaz u ovom kaznenom postupku, pa stoga nema razloga za njegovo izdvajanje iz spisa.

Na okolnosti očevida, pretrage lica mjesta i pronalaska leša, pretrage lica mjesta i pronalaska odbačenog oružja, ispitani su u postupku svjedoci, policijski službenici i kriminalistički tehničari koji su provodili navedene radnje, M. H., D. P., S. M., Ž. O., J. P., D. A. i P. B. i na temelju tih iskaza utvrđeno je da se do saznanja o pretrazi terena gdje je pronađen leš oštećenika, došlo zakonitim radnjama policijskih službenika, koji su koordinirano postupali na tri razine i to Policijske postaje, Policijske uprave te Ravnateljstva policije, a sve na temelju dojave o nestanku oštećenika.

Prema iskazu svjedoka D. A., u to vrijeme voditelja Odsjeka za krvne delikte, prvotno je vršeno kriminalističko istraživanje nestanka osobe, a tada je uobičajeno da se sumnja i na ubojstvo, pa su se stoga obilazile i sve lokacije vezane za kretanje tada osumnjičenika, pa je tako pregledana i klet koju je koristio, gdje je i nađeno mrtvo tijelo, time da o tome nisu imali prethodnih saznanja.

Zapisnik o očevidu i izvješće o kriminalističko-tehničkoj pretrazi mjesta događaja o pronalasku leša imaju datum od 3. lipnja 2004., što je dan ranije od datuma zapisnika o ispitivanju osumnjičenika kod redarstvenih vlasti i koji zapisnik je izdvojen iz spisa kao nezakonit dokaz.

Optuženik neosnovano smatra i da je nalaz i mišljenje te dopuna nalaza i mišljenja kao i iskaz sa rasprave psihijatrijskog vještaka dr. D. K. K. također nezakonit dokaz. Kao i o ostalim dokazima i o zakonitosti ovog dokaza već je odlučeno ranije citiranim pravomoćnim rješenjem.

Kao i ranije, optuženik u žalbi tvrdi da je vještakinja prilikom vještačenja koristila izjavu optuženika o kaznenom djelu, što ne proizlazi iz nalaza i mišljenja te dopune nalaza i mišljenja, već naprotiv vještakinja je konstatirala da se optuženik brani šutnjom, a koristila je forenzički intervju i heteroanamnestičke podatke dobivene od svjedokinje koja je prihvatila blagodat nesvjedočenja tijekom postupka, a sve u svrhu procjene ubrojivosti optuženika *tempore criminis*. Vještakinja je negirala da bi koristila obranu optuženika koja je kasnije izdvojena iz spisa, a navođenje priznanja optuženika na jednom mjestu u nalazu objasnila je kao omašku u pisanju, što je sud i prihvatio. Osim toga, razgovori sa optuženikom prilikom provođenja vještačenja nisu njegova obrana niti podliježu ocjeni prilikom odlučivanja o počinjenju kaznenog djela, kao niti heteroanamnestički podaci dobiveni od svjedokinje koja je prihvatila blagodat nesvjedočenja.

Činjenica da se prema pravilima struke sada više ne uzimaju heteroanamnestički podaci, ne čini ovaj dokaz nezakonitim niti tu može biti riječi o primjeni blažeg zakona, kako se to traži u žalbi optuženika.

S obzirom na navedeno, nisu počinjene bitne povrede odredaba kaznenog postupka na koje ukazuje žalba optuženika, a ispitivanjem pobijane presude na temelju na temelju čl. 476. st. 1. toč. 1. ZKP/08. nije ostvarena niti koja od bitnih povreda odredaba kaznenog postupka na koje drugostupanjski suda pazi po službenoj dužnosti.

Nije osnovana niti žalba optuženika zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

U žalbi podnesenoj po braniteljici, optuženik tvrdi da su svi "nezakoniti dokazi" kakvima ih smatra žalba, doveli do pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, jer odlučne činjenice nisu sa sigurnošću utvrđene, pa je u dvojbi trebalo primijeniti pravno pravilo *in dubio pro reo*.

U žalbi podnesenoj osobno optuženik smatra da je pobijana presuda donesena na temelju zapisnika koji su izdvojeni iz spisa, jer se na temelju provedenih dokaza u ovom postupku ne bi mogla donijeti osuđujuća presuda. Ukazuje da nije dokazano da bi oštećenika usmrtio u osobnom automobilu, da oružje kojim je oštećenik usmrćen nije pronađeno, niti je utvrđeno o kakvom se oružju radi, jer u tom pravcu nisu pronađeni bilo kakvi materijalni tragovi. Osim toga, ukazuje na nelogičnost da bi oštećenika zakopao u objektu koji koristi i gdje često dolazi, te da je nemoguće da bi on sam mogao na to mjesto dovući mrtvu osobu tešku 110 kg.

Protivno žalbenim navodima, osnovano prvostupanjski sud na temelju zatvorenog kruga indicija zaključuje da je upravo optuženik počinitelj inkriminiranog kaznenog djela.

Naime, na temelju zapisnika o očevidu i foto-dokumentacije lica mjesta, utvrđeno je da je mrtvo tijelo oštećenika pronađeno 3. lipnja 2004., zakopano u šupi u sklopu kleti u vinogradu, vlasništvo Z. G., što je sve koristio optuženik, kako je to i potvrdio svjedok Z. G.. Svjedok je iskazao da je optuženik namjeravao kupiti navedeni vinograd nakon što mu Općina isplati određeni novčani iznos za njegovo zemljište. Stoga nije nelogično, kako to u žalbi tvrdi optuženik, da mrtvo tijelo zakopa upravo na tom imanju koje je koristio i za koje je očekivao da će ga kupiti.

Obdukcijom i provedenim sudsko-medicinskim vještačenjem utvrđeno je da je oštećenik usmrćen iz ručnog vatrenog oružja tipa lovačke puške na sačmu, time da je oštećenik osobi koja je u njega pucala bio okrenut leđima. Naime, osoba koja je pucala nalazila se oštećeniku iza leđa i pucano je u desnu stranu leđa sa udaljenosti ne većoj od dva metra, što sve žalbenim navodima nije s uspjehom osporeno.

Mrtvo tijelo oštećenika je bilo osakaćenih okrajina i djelomično pougljenilo, što ukazuje na rezanje udova i pokušaj paljenja mrtvog tijela prije nego je zakopano u šupi koja se nalazi uz klijet. Takvo postupanje s mrtvim tijelom ukazuje da je počinitelj mogao njime manipulirati i dovući ga do mjesta gdje je poduzeo sve opisane radnje. Činjenica da biološkim vještačenjem nisu pronađeni tragovi koji bi ukazivali na optuženika, nije argument koji potvrđuje njegovu obranu, jer mnogi tragovi zbog proteka vremena i njihove oskudnosti nisu bili podobni za vještačenjem. Međutim, kako nisu nađeni tragovi optuženika za kojeg nije sporno da je jedino on koristio navedenu klijet i šupu, tako nisu nađeni tragovi niti neke druge

osobe koja bi mogla biti eventualni počinitelj kaznenog djela, kako to neosnovano sugerira optuženik u žalbi.

Da je upravo optuženik osoba koja je imala motiv usmrtni oštećenika, prvostupanjski sud nalazi u izbjegavanju vraćanja duga od 14.000,00 EUR-a utvrđujući da je djelo počinio iz koristoljublja.

Navedeno utvrđenje nije žalbenim navodima s uspjehom osporeno, iako optuženik nastoji ukazati da je postojao niz dužnika koji bi imali isti motiv, jer se oštećenik bavio kamatarenjem, nastojeći pri tome pod svaku cijenu osnažiti svoju obranu da je dug vratio, što prvostupanjski sud osnovano nije prihvatio.

Naime, oštećenik je optuženiku i njegovoj supruzi pozajmio 14.000,00 EUR-a s rokom vraćanja 28. veljače 2004., što optuženik niti ne osporava. Kako su to potvrdili saslušani svjedoci Ž. C., D. L. i D. D. optuženik je bio dužan na sve strane, pa je tako dugovao i bratu svjedoka D. 10.000,00 kn, kako je ovaj iskazao u postupku. Iz iskaza svjedoka V. Z.-R. utvrđeno je da je iz razgovora sa optuženikovom suprugom saznala da imaju financijskih problema i da ona ima dva kredita, jedan za auto i jedan za kuću. Svjedokinji su kao jamcu bile ustegnute dvije rate kredita, pa stoga osnovano prvostupanjski sud nije prihvatio iskaze svjedoka T. M. i D. R. koji su nastojali potvrditi obranu optuženika da je taj dug oštećeniku vraćen. S obzirom da je jamstvo za povrat duga bila kuća u čiji posjed bi oštećenik stupio istekom roka za povrat duga, motiv na počinjenje djela utvrđen po prvostupanjskom sudu nije žalbenim navodima doveden u sumnju.

Naime, kako to osnovano utvrđuje prvostupanjski sud, optuženik je bio u prekoračenju roka za povrat duga oštećeniku, sredstava nije imao, jer nije uredno vraćao niti kredit, niti je uspio prodati zemlju Općini, što je bila jedna od opcija da dođe do novca. Da je oštećenik potraživao povrat duga proizlazi iz činjenice da je, znajući za moguću prodaju zemlje Općini, predlagao načelniku Općine da dio tih sredstava isplati njemu radi pokrića duga optuženika, što je načelnik odbio.

Kada se ovako utvrđeni motiv poveže sa činjenicom da je mrtvo tijelo pronađeno na imanju koje koristi optuženik, a na kojem nitko ne živi, osnovano prvostupanjski sud zaključuje da je optuženik počinitelj inkriminiranog kaznenog djela i da se ne radi o nekakvom "namještanju" njemu, kako to navodi u žalbi. Prikazujući sebe kao omiljenu i druželjubivu osobu dolazi u koliziju sa vlastitom tvrdnjom da mu je netko "smjestio", jer za takvu tvrdnju ne daje bilo kakvo obrazloženje niti navodi tko bi imao takav motiv da takvoj osobi kakvom se predstavlja netko "smjesti".

Pozivanje na bilježnicu u kojoj je bio popis dužnika oštećenika i za koju optuženik tvrdi da je nestala, iako to nije utvrđeno, nije argument koji bi dao uvjerljivost obrani optuženika, jer nije bilo sporno da se oštećenik bavio kamatarenjem i da je optuženik bio samo jedan od njegovih dužnika. Upravo ta činjenica koja je očigledno bila poznata policiji, rezultirala je obavljanjem brojnih informativnih razgovora, kako je to iskazao svjedok D. A., tada voditelj Odsjeka za krvne delikte Policijske uprave zagrebačke, a zatim i brojnim operativnim radnjama istraživanja terena, na koji način se i došlo do kleti koju je koristio optuženik i pronalaska mrtvog tijela. Kako to utvrđuje prvostupanjski sud na temelju broja izdvojenih službenih zabilješki iz spisa, obavljeno je 76 obavijesnih razgovora sa više od 70

osoba, pa stoga nije osnovana žalba optuženika da je pronalazak mrtvog tijela rezultat zapisnika o njegovom ispitivanju koji je izdvojen iz spisa. Radilo se o sveobuhvatnom operativnom radu, provjeravanju svih prikupljenih obavijesti, što je nakon mjesec dana dalo rezultate.

Dakle, na temelju tako provedenih dokaza koje je prvostupanjski sud cijenio u njihovoj međusobnoj povezanosti, osnovan je zaključak da je upravo optuženik počinitelj inkriminiranog kaznenog djela na način kako to utvrđuje prvostupanjski sud na temelju provedenog sudsko-medicinskog i balističkog vještačenja, što nije s uspjehom osporeno žalbenim navodima. O nedostatku materijalnih tragova u odnosu na ta utvrđenja već je ranije rečeno i ta činjenica ne opovrgava takav zaključak, kako se to nastoji osporiti u podnesenoj žalbi. Mjesec dana od nestanka oštećenika do pronalaska mrtvog tijela je sasvim dovoljan vremenski period da se tragovi uklone ili propadnu.

Zdravstveno stanje optuženika na koje ukazuje u žalbi u vrijeme počinjenja djela, nije bilo tako narušeno da optuženik ne bi djelo mogao počiniti.

Utvrđujući da je optuženik počinitelj inkriminiranog kaznenog djela, prvostupanjski sud je osnovano imao u vidu i nalaz i mišljenje psihijatrijskog vještaka koji se bezuspješno nastojao osporiti kao nezakonit dokaz, što je također već ranije obrazloženo. Iz tog nalaza proizlazi da je optuženik osoba natprosječnih intelektualnih sposobnosti, sklon laganju i izvrtanju činjenica, biranju socijalno poželjnih odgovora, zavaravanju ljudi u prikazivanju slike o sebi, tako da se prikazuje u socijalno poželjnijem svjetlu, nedosljedan je u odgovaranju, ciničan, hostilan. Radi se o rigidnoj osobi, neprilagodljivoj novim situacijama koja ima potrebu za kontrolom situacije i planiranjem svojih postupaka, što sve prvostupanjski sud osnovano koristi za zaključak da je optuženik kao osoba takvih karakteristika ličnosti mogao poduzeti sve radnje s ciljem da liši života oštećenika kako mu ne bi morao vratiti dug, jer je nevraćanje duga trebalo rezultirati stupanjem oštećenika u posjed kuće optuženika i njegove supruge.

Žalbeni navod optuženika da bi svakako pobjegao kada je pušten na slobodu da je djelo počinio, nije argument za drugačiji zaključak od onog suda prvog stupnja, jer za uspješan bijeg treba biti ostvareno puno preduvjeta, a prije svega materijalni uvjeti kojih optuženik nije imao.

Iz svih navedenih razloga, kao i onih iz prvostupanjske presude, nije osnovana žalba zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, niti su se stekli uvjeti za primjenu pravnog pravila *in dubio pro reo*, jer nije bilo dvojbe u pogledu odlučnih činjenica.

Povreda kaznenog zakona se ne obrazlaže, pa je u tom dijelu pobijana presuda ispitana na temelju čl. 476. st. 1. toč. 2. ZKP/08. i nije utvrđeno da bi na štetu optuženika bio povrijeđen kazneni zakon.

U žalbi podnesenoj po braniteljici, optuženik u uvodu žalbe ističe da se žali zbog odluke o kazni međutim, taj žalbeni osnov ne obrazlaže, dok u žalbi podnesenoj osobno optuženik apostrofira sve olakotne okolnosti utvrđene po prvostupanjskom sudu smatrajući da ih prvostupanjski sud nije uzeo u obzir kada ga je na kraju osudio na "smrtnu kaznu", kako tretira izrečenu kaznu.

Prilikom odmjeravanja kazne, prvostupanjski sud je optuženiku kao olakotno cijenio raniju neosudivanost, što ukazuje da nije sklon kriminalnom ponašanju, uzeo je u obzir i visoku životnu dob te narušeno zdravstveno stanje i činjenicu da je od počinjenja djela prošlo više od 16 godina, dok mu je kao otegotno cijenio iskazanu izrazitu bešćutnost i podmuklost kada je oštećenika, kojeg poznaje dugi niz godina, u vlastitom automobilu, evidentno iskoristivši njegovo povjerenje i odsustvo sumnje u nečasne namjere, lišio života iz neposredne blizine pucanjem u leđa. Otegotnim je cijenjeno i postupanje optuženika s mrtvim tijelom koje se sastojalo u paljenju, rezanju udova i zakapanju, pri čemu se manifestirala izrazita svirepost, brutalnost i bešćutnost.

Sve navedene okolnosti su pravilno cijenjene i optuženiku je izrečena kazna dugotrajnog zatvora u trajanju od 25 godina, koja je i po mišljenju Vrhovnog suda Republike Hrvatske, kao suda drugog stupnja, primjerena kako težini počinjenog djela, tako i ličnosti počinitelja i istom će se ostvariti svrha kažnjavanja predviđena zakonom, prije svega izraziti društvena osuda zbog počinjenog kaznenog djela, njome će se utjecati na sve ostale da ne čine kaznena djela kroz jačanje svijesti o pogibelnosti njihova činjenja i o pravednosti kažnjavanja te jačati povjerenje građana u pravni poredak utemeljen na vladavini prava.

Stoga nije prihvaćena niti žalba optuženika zbog odluke o kazni.

Iz svih navedenih razloga, na temelju čl. 482. ZKP/08. odlučeno kao u izreci.

Zagreb, 27. studenog 2020.

Predsjednik vijeća
Žarko Dundović, v.r.

Pouka o pravnom lijeku:

Protiv ove presude nezadovoljna stranka ima pravo podnijeti žalbu u roku od 15 dana, računajući od dana primitka pisanog otpravka presude. Žalba se podnosi u četiri istovjetna primjerka Vrhovnom sudu Republike Hrvatske kao trećestupanjskom sudu, putem Županijskog suda u Velikoj Gorici.